

DELEGATION DE DANEMARK AUPRES DE L'OCDE

Paris

Den 2. marts 2017

Ambassadøranalyse nr. I/2017

OECD: Dansk formandskab sætter globaliseringen på dagsordenen

Da Danmark i september 2016 fik tildelt formandskabet for OECD's ministermøde 2017 blev det besluttet, at Danmark skulle sætte den ulige fordeling af globaliseringens fordele på dagsordenen.

Analysen er, at globaliseringen de seneste 30 år har ført til en stor global velstandsstigning for en række befolkningsgrupper. Det gælder især for de over 1 mia. mennesker, der er kommet ud af den yderste fattigdom, for den store og stigende middelklasse i "emerging economies" og for de mere velstillede i de rige lande.

Til gengæld har den lavere del af middelklassen i OECD-landene ikke oplevet den samme reale lønfremgang. Stereotyperne for denne gruppe er i medierne bl.a. blevet udlagt som rustbæltets fyrede stålarbejdere, der stemte på præsident Trump, franske automobilarbejdere, der stemmer på Marine le Pen og lavt uddannede britiske arbejdere, der gik ind for Brexit. De ser, at ikke alene har de fået mindre reallønsfremgang end mange andre befolkningsgrupper både globalt og nationalt, men endnu værre: For første gang i 200 år er der en samfundsgruppe, der har udsigt til, at deres børn får en levestandard, der er ringere end deres egen.

OECD's analyse er, at det ikke er globaliseringen, der har ført til, at disse mennesker ikke har fået samme gavn af den som andre. Det er derimod fraværet af nationale politiske tilpasninger, der har skabt, hvad nogle har kaldt "den nye klassekamp", hvor kampen mellem arbejdere og arbejdsgivere er blevet afløst af kampen mellem de, der har haft mest gavn af globaliseringen, og globaliseringens tabere. Denne "gevinstulighed" er især et problem i lande, der i mindre grad har tilpasset sig globaliseringen og har efterladt mange i arbejdsløshed og fattigdom. Andre lande, som f.eks. Danmark, har fra starten af tilpasset sig gennem f.eks. afvikling af en fremstillingsindustri, hvor man ikke længere var konkurrencedygtig.

Historien vil sandsynligvis dømme mange lande hårdt og stille spørgsmålet: Hvordan kunne man tro, at man igennem 30 år stort set kunne ignorere, at hele befolkningsgrupper og regioner blev hægtet af, uden at der ville komme en folkelig reaktion?

Men nu er den politiske reaktion så kommet – især i USA. For USA's vedkommende vil de foreslåede indgreb dog ikke hjælpe, men gøre tingene værre for de amerikanske arbejdere, der har mistet deres job.

Det er ikke tabet af arbejdspladser til Kina eller Mexico, der er den vigtigste årsag til, at der i f.eks. det centrale USA er spøgelsesbyer, hvor de gamle automobilfabrikker står tomme hen. 85 pct. af de jobs, der er gået tabt i den amerikanske fremstillingsindustri er tabt til automatiseringen.

Og det fortsætter: Verden står i dag over for ”den 4. produktionsrevolution”, hvor digitaliseringen med robotter, 3D-printning, AI osv. risikerer at fjerne en stor del af de jobs, vi kender i dag. OECD siger, at 9 pct. med sikkerhed tabes, og at 25 pct. er i højrisiko for at forsvinde. Ifølge økonomisk teori og den faktiske udvikling siden den industrielle revolution vil automatiseringen også *skabe* jobs – men ingen ved hvor mange. En måde at formulere dilemmaet på er, at vi pt. uddanner studerende til jobs, der endnu ikke findes, som vil skulle bruge teknologier, der i dag ikke er opfundet med henblik på at løse problemer, der endnu ikke er erkendt.

Det bliver så ikke lettere af, at udviklingen på det teknologiske område er hurtigere end nogensinde, så vi efter alt at dømme vil opleve nye ”disruptive technologies” blive udviklet i et eksponentielt tempo.

Spørgsmålet er, om det er realistisk at forvente, at OECD kan levere svar på globaliseringens spørgsmål, og om Danmark i virkeligheden ved at vælge globaliseringens udfordringer som emne for OECD-ministermødet har påtaget sig en opgave, der er uløselig. Et af svarene er, at i det mindste ét af de globale fora bør turde tage dette ansvar på sig. Og Danmark har i den forbindelse fremført, at OECD med sin store bredde nok er den af de multilaterale aktører, der er bedst rustet til at udarbejde konkrete bud på de nationale politiske beslutninger, der skal til for at få alle med i slipstrømmen af globaliseringens fordele.

Derfor er det Danmarks ambition, at OECD's ministermøde skal resultere i opstillingen af konkrete policy-anbefalinger til OECD-landene.

Det bliver en vanskelig opgave især fordi medlemslandene – på trods af den ”likemindedness”, som hidtil har været kriteriet for at blive medlem

af OECD – har ret forskellige holdninger. I den forbindelse er der især fokus på USA og på den nye Administrations indstilling til multilateralisme - ikke mindst på det handelspolitiske område. Det er velkendt, at den amerikanske præsident har vendt sig mod de store handelspolitiske aftaler, at USA nu ønsker at gå efter bilaterale arrangementer, og at Administrationen derudover arbejder med forhøjede toldsatser som en løsning.

Det vil der ikke være meget forståelse for blandt de andre OECD-lande. De vil sige, at løsningen ikke er en kortsigtet handelskrig, som alle vil tabe på, men uddannelse, øget mobilitet på arbejdsmarkedet og en social- og arbejdsmarkedspolitik, der kan tage sig af overgangen til nye jobs. De vil også fremføre argumenter om indførelse af en mere fair skattepolitik og en regionalpolitik, hvor områderne med de nye jobs hjælper de regioner, der mister arbejdspladser. Nogle lande har også peget på en ”social contract”, der indebærer indførelsen af et flexicurity-lignende system, og at virksomhederne påtager sig et større socialt ansvar.

Som det ser ud netop nu, er det vanskeligt at sige, hvor USA helt præcist er på vej hen. Men især tre faktorer arbejder for en mere åben amerikansk handelspolitik, end det umiddelbart ser ud til: 1) Der er magtfulde grupper i det amerikanske samfund, der er afhængige af eksport, og som vil tabe stort på en handelskrig (f.eks. landbruget, elektronikindustrien, flyindustrien og selv bilindustrien), 2) Idéen om, at man beskytter amerikansk produktion ved toldsatser er forkert, da langt de fleste amerikanske eksportprodukter indeholder varer fra alverdens lande, 3) Importen vil blive dyrere til skade for især de lavest lønnede.

Noget tyder på, at en del af den politiske retorik bygger på manglende eller forkerte facts. Som led i bekæmpelsen af det ”post faktuelle” har Danmark derfor foreslået, at bedre kommunikation til borgerne om globaliseringens positive sider skal på dagsordenen for OECD-ministermødet. Således har Danmark taget initiativ til etableringen af en net-baseret OECD-informationsplatform, der især skal kunne bruges af unge. Her skal man bl.a. kunne finde forenklede udgaver af det store evidens-baserede materiale, som OECD de sidste 60 år er blevet anerkendt for at producere. Men OECD kan kun kommunikere bedre, hvis der er noget godt at kommunikere, så der skal leveres nogle brugbare policy-anbefalinger fra ministermødet til juni.

Og heri vil vi kunne se, hvilken vej det internationale system går: Protektionisme og isolationisme eller ”Multilateralism first”, som en af mine kolleger fra et større europæisk land forleden proklamerede med direkte adresse til den amerikanske delegation.

Klavs A. Holm